

Autor programu:
Teresa Wójcik

Muzyka

Program nauczania dla klas

4 - 7

szkoły podstawowej
(II etap edukacji)

Recenzent programu:
Anna Ślusarz

Spis treści

I. Podstawa programowa kształcenia ogólnego	4
II. Charakterystyka programu i warunki jego realizacji	6
III. Szczegółowe cele kształcenia i wychowania	7
IV. Treści nauczania, sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania i przewidywane osiągnięcia uczniów	8
V. Kryteria oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów z przedmiotu Muzyka	21
VI. Metody sprawdzania postępów i osiągnięć ucznia	21
VII. Kryteria oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów w skali ocen szkolnych.....	22

I. PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO – MUZYKA

Cele kształcenia – wymagania ogólne

- I. Indywidualna i zespołowa ekspresja muzyczna. Uczeń indywidualnie i zespołowo muzykuje, tworzy i improwizuje proste struktury dźwiękowe i układy ruchowo-taneczne, przedstawia cechy i charakter wykonywanych utworów werbalnie i pozawerbalnie, rozwijając swoje zdolności i umiejętności muzyczne, preferencje oraz umiejętności wartościowania wytworów kultury.
- II. **Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania.** Uczeń rozumie podstawowe pojęcia i terminy muzyczne niezbędne w praktyce wykonawczej, percepcji oraz prowadzeniu rozmów o muzyce, poszukiwaniu informacji i twórczym działaniu, dostrzegając przy tym wzajemne relacje między nimi.
- III. **Wiedza o kulturze muzycznej, narodowym i światowym dziedzictwie kulturowym.** Uczeń interpretuje zjawiska związane z kulturą muzyczną, słucha muzyki, rozpoznaje, rozróżnia i omawia jej cechy, przedstawia własny stosunek do słuchanego i wykonywanego repertuaru, jest świadomym odbiorcą sztuki.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

- I. Indywidualna i zespołowa ekspresja muzyczna.
  1. W zakresie śpiewu. Uczeń:
    - 1) śpiewa ze słuchu lub/i z wykorzystaniem nut (w zespole, solo, a cappella, z akompaniamentem) minimum 10 różnorodnych utworów wokalnych w roku szkolnym:
      - a) piosenki z repertuaru dziecięcego, młodzieżowego, popularnego i ludowego,
      - b) wybrane pieśni (w tym artystyczne i patriotyczne),
      - c) kanony;
    - 2) poprawnie śpiewa z pamięci, zachowując należytą postawę, hymn państwowy „Mazurek Dąbrowskiego”;
    - 3) śpiewa, dbając o emisję i higienę głosu, stosuje ćwiczenia oddechowe, dykcyjne i inne, zachowując naturalne właściwości głosu;
    - 4) wykonuje solo lub w zespole „rapowanki”, rytmiczne recytacje itp.;
    - 5) tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie:
      - a) struktury melodyczne,
      - b) sygnały dźwiękowe (w kontekście danej tonalności),
      - c) prosty dwugłos (burdon, ostinato, głos towarzyszący górny lub dolny),
      - d) głosowe ilustracje dźwiękowe (onomatopeje) do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów;
    - 6) improwizuje wokalnie oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad.
  2. W zakresie gry na instrumentach. Uczeń:
    - 1) gra na instrumentach ze słuchu lub/i przy pomocy nut (w zespole lub / i solo) na jednym lub kilku instrumentach melodycznych (do wyboru np. flet podłużny, flażolet / flecik polski, pianino, keyboard, gitara, dzwonki, metalofon, ksylofon i inne) oraz perkusyjnych niemelodycznych:
      - a) schematy rytmiczne,
      - b) melodie,
      - c) proste utwory,
      - d) akompaniamenty;
    - 2) gra na wybranym instrumencie melodycznym Hymn Europy (instrumentalną wersję „Ody do radości” L. van Beethovena);
    - 3) odtwarza gestodźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne;
    - 4) tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie:
      - a) proste struktury rytmiczne,
      - b) swobodny akompaniament rytmiczny i melodyczny,
      - c) instrumentalne ilustracje dźwiękowe do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów;
    - 5) improwizuje oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela lub/i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad, z użyciem dostępnych lub wykonanych przez siebie instrumentów.

3. W zakresie ruchu przy muzyce. Uczeń:
  - 1) odtwarza ruchem proste rytmy i schematy rytmiczne;
  - 2) wykonuje podstawowe kroki, figury i układy taneczne:
    - a) polskich tańców narodowych: poloneza, kujawiaka i krakowiaka,
    - b) wybranych tańców ludowych (szczególnie własnego regionu),
    - c) wybranych tańców różnych narodów,
    - d) wybranych tańców towarzyskich (fakultatywnie);
  - 3) improwizuje za pomocą gestu i ruchu oraz tworzy ilustracje ruchowe do muzyki.

4. W zakresie słuchania i percepcji muzyki. Uczeń:
  - 1) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej (fragmentów lub/i w całości):
    - a) reprezentatywnych dla kolejnych epok (od średniowiecza do współczesności),
    - b) muzyki jazzowej i rozrywkowej,
    - c) polskich pieśni artystycznych i patriotycznych,
    - d) utworów ludowych w postaci oryginalnej i artystycznie opracowanej;

  - 2) rozpoznaje ze słuchu:
    - a) brzmienie instrumentów muzycznych,
    - b) brzmienie głosów ludzkich: sopran, alt, tenor, bas,
    - c) podstawowe formy muzyczne: AB, ABA, ABA1, rondo i wariacje,
    - d) polskie tańce narodowe,
    - e) aparat wykonawczy: solista, zespół kameralny, chór, orkiestra, big-band i zespół folkowy;

  - 3) rozpoznaje i analizuje utwory muzyczne określając ich elementy, nastrój i charakter, formułuje wypowiedzi, stosując pojęcia charakterystyczne dla języka muzycznego;

  - 4) przedstawia słuchaną muzykę za pomocą środków pozamuzycznych (łącznie muzykę z innymi obszarami wiedzy):
    - a) odzwierciedla graficznie cechy muzyki i strukturę form muzycznych,
    - b) rysuje, maluje oraz układa teksty do muzyki,
    - c) werbalizuje emocje i odczucia,
    - d) opisuje słowami cechy i charakter słuchanych utworów.

II. Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania.

1. Uczeń zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce:
  - 1) podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;
  - 2) określa podstawowe elementy muzyki (rytm, melodię, harmonię, agogikę, dynamikę, kolorystykę, artykulację).

2. Uczeń odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej:
  - 1) nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii;
  - 2) różnicuje wartości rytmiczne nut i pauz;
  - 3) zna skróty pisowni muzycznej: repetycja, volty, da capo al fine;
  - 4) zna podstawowe oznaczenia: metryczne, agogiczne, dynamiczne i artykulacyjne oraz fermatę;
  - 5) potrafi posługiwać się symboliką beznutową (np. tabulaturą, fonogestyką, uproszczoną fonogestyką, tataizacją).

3. Uczeń wykazuje się znajomością i dokonuje podziału:
  - 1) instrumentów muzycznych ze względu na źródło dźwięku – nazywa i charakteryzuje je;
  - 2) głosów ludzkich (sopran, alt, tenor, bas) oraz technik wokalnych (np. śpiew estradowy, śpiew biały, jodłowanie i inne);
  - 3) aparatu wykonawczego (solista, zespół kameralny, chór, orkiestra, big-band, zespół folkowy).

4. Uczeń wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki:
  - 1) muzyki ze względu na jej rodzaj (wokalna, instrumentalna, wokально-instrumentalna, artystyczna, rozrywkowa, ludowa oraz do wyboru: sakralna, filmowa, teatralna i inne);
  - 2) stylów muzycznych (do wyboru: pop, rock, jazz, folk, rap, techno, disco, reggae i inne);

- 3) form muzycznych: budowa okresowa, AB, ABA, ABA1, kanon, rondo, wariacje, pieśń, opera, balet, operetka, musical, koncert, symfonia;
  - 4) faktury muzycznej: homofoniczna, polifoniczna.
5. Uczeń określa charakterystyczne cechy:
- 1) polskich tańców narodowych: poloneza, mazura, kujawiaka, oberka, krakowiaka;
  - 2) wybranych polskich tańców ludowych z uwzględnieniem własnego regionu;
  - 3) wybranych tańców towarzyskich i współczesnych.
6. Wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (średniowiecze, renesans, barok, klasycyzm, romantyzm, muzyka XX w.) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich.
7. Porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: np. Mikołaj Gomółka, Jan Sebastian Bach, Antonio Vivaldi, Wolfgang Amadeusz Mozart, Ludwig van Beethoven, Fryderyk Chopin, Stanisław Moniuszko, Karol Szymanowski, Witold Lutosławski, Wojciech Kilar, Henryk Mikołaj Górecki, Krzysztof Penderecki i inni).
8. Potrafi uzasadnić własne preferencje muzyczne, argumentując swoje wybory.
9. Tworzy, odtwarza i zapisuje muzykę przy użyciu dostępnych technologii.

III. Kultura muzyczna, narodowe i światowe dziedzictwo kulturowe. Uczeń:

- 1) zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej;
- 2) zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne;
- 3) poszukuje informacji o muzyce w wydawnictwach książkowych, multimedialnych i innych dostępnych źródłach;
- 4) poznaje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu;
- 5) wyszukuje nagrania z literatury muzycznej w celu zilustrowania twórczości kompozytorów, cech epoki, charakterystyki stylów, przygotowując prezentacje lub/i, muzyczne portfolio;
- 6) uczestniczy w tworzeniu artystycznych projektów edukacyjnych o charakterze interdyscyplinarnym (również z wykorzystaniem technologii informacyjnej);
- 7) angażuje się w kreowanie kultury artystycznej swojej szkoły i najbliższego środowiska;
- 8) uczestniczy realnie lub wirtualnie w różnorodnych wydarzeniach muzycznych;
- 9) stosuje zasady wynikające ze świadomego korzystania i uczestniczenia w dorobku kultury muzycznej: odpowiednie zachowanie podczas koncertu, przedstawienia operowego itp., tolerancja dla preferencji muzycznych innych osób oraz szacunek dla twórców i wykonawców.

II. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU I WARUNKI JEGO REALIZACJI

Program nauczania *Muzyka* przeznaczony jest do realizacji zajęć muzycznych w klasach IV – VII szkoły podstawowej.

W programie zawarte zostały treści nauczania realizujące wymagania nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego, sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania oraz przewidywane osiągnięcia uczniów.

Treści nauczania uwzględniają różne formy aktywności muzycznej, takie jak:

- śpiew,
- gra na instrumentach (odtworzenie muzyki),
- taniec i ruch przy muzyce,
- słuchanie muzyki (percepcja muzyki),
- twórczość muzyczna i ruchowa,

które kształtują predyspozycje i zdolności uczniów oraz wpływają na ich muzyczny rozwój.

Do każdej formy aktywności zaproponowany został repertuar muzyczny, na który składają się: pieśni i piosenki o różnym charakterze i tematyce, utwory do grania, utwory do słuchania reprezentatywnych kompozytorów polskich i światowych oraz inne teksty kultury wykorzystywane do wspomagania działań muzycznych, np.: rytmizacji tekstów, ćwiczeń dykcyjnych, tworzenia muzycznych ilustracji.

W treściach nauczania uwzględniono też wybrane wiadomości teoretyczne, które wspomagają muzyczne działania ucznia, systematyzują i poszerzają jego wiedzę, takie jak:

- podstawowe wiadomości z zakresu zasad muzyki i głównych form muzycznych,
- klasyfikacja instrumentów muzycznych,
- wybrane zagadnienia z zakresu historii muzyki, folkloru ludowego, tańców narodowych i towarzyskich.

W programie zamieszczony został przykładowy rozkład tematów lekcji muzyki do klasy IV, V, VI i VII na cały rok nauczania.

Realizacja programu nauczania *Muzyka* w klasach IV-VII szkoły podstawowej daje możliwość wyposażenia ucznia w niezbędny zakres umiejętności i wiadomości, który potrzebny jest do jego ogólnego rozwoju. Rozwija jego zdolności i zainteresowania muzyczne, ekspresję twórczą, wrażliwość estetyczną, odkrywa przed nim świat muzycznej kultury polskiej i europejskiej oraz zachęca do czynnego uczestnictwa w życiu artystycznym szkoły i środowiska.

Program daje nauczycielowi możliwość dostosowania wymagań edukacyjnych do całego zespołu klasowego, ale również zindywidualizowania procesu kształcenia poprzez dokonywanie wyboru zagadnień szczegółowych, procedur osiągania celów i stopnia trudności repertuaru muzycznego. Mając na uwadze pracę z uczniem zdolnym w programie zostały wyróżnione treści, które wymagają od uczniów wykazania się własną inwencją twórczą lub poszerzają jego wiadomości w danym zakresie.

Ujęcie tabelaryczne treści nauczania nadaje przejrzystości konstrukcji programu i w znacznym stopniu ułatwia nauczycielowi odszukanie interesujących zagadnień.

Warunki realizacji programu

Zajęcia z uczniami powinien prowadzić nauczyciel o pełnych kwalifikacjach zawodowych, który posiada wykształcenie w zakresie edukacji muzycznej.

Sala muzyczna powinny być wyposażona w:

- instrument klawiszowy,
- tablicę z pięciolinia,
- instrumenty perkusyjne (melodyczne i niemelodyczne), dęte (flety podłużne), strunowe (gitary), keyboard,
- tablicę multimedialną lub rzutnik multimedialny i ekran,
- dobrej jakości odtwarzacz płyt CD,
- aparaturę do nagrywania i nagłaśniania dźwięku,
- fonotekę muzyczną,
- komputer z dostępem do Internetu i z oprogramowaniem muzycznym,
- plansze dydaktyczne,
- dobrze wyposażoną biblioteczkę w postaci księgozbioru i zasobów multimedialnych.

Szkoła powinna stwarzać uczniom warunki do publicznej prezentacji nabytych umiejętności muzycznych poprzez udział w konkursach, przeglądach muzycznych, okazjonalnych programach artystycznych.

Lekcje muzyki powinny być uzupełniane innymi formami zajęć, np. udziałem uczniów w :

- szkolnych koncertach muzycznych,
- koncertach filharmonicznych,
- lekcjach muzealnych,
- spotkaniach z artystami,
- projektach interdyscyplinarnych: klasowych, szkolnych, środowiskowych,
- wycieczkach do różnych instytucji kultury.

III. SZCZEGÓŁOWE CELE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA

- Wyposażenie uczniów poprzez działania praktyczne w niezbędną wiedzę i umiejętności muzyczne.
- Rozwijanie zainteresowań i uzdolnień muzycznych.
- Rozwijanie kreatywności i twórczych postaw uczniów poprzez improwizację, tworzenie i eksperymentowanie.
- Poznanie dorobku polskiej i europejskiej kultury muzycznej, docenianie jej roli w światowym dziedzictwie kulturowym.
- Zachęcanie uczniów do pełnego i świadomego udziału w kulturze muzycznej.
- Rozwijanie poczucia tożsamości narodowej, miłości do swojej małej ojczyzny.
- Kształtowanie postawy patriotycznej, szacunku dla polskiej tradycji.
- Ukazywanie właściwej postawy wobec polskiej kultury narodowej.
- Kształcenie wrażliwości estetycznej uczniów.

- Wpływ poprzez sztukę na obyczaje i kulturę uczniów.
- Rozwijanie umiejętności pracy w zespole, poczucia odpowiedzialności za jakość i efekty wspólnego działania.
- Kształtowanie postawy tolerancji i szacunku wobec odmienności obcych kultur.
- Włączanie uczniów do organizacji życia muzycznego środowiska i aktywnego w nim współdziałania.

IV. TREŚCI NAUCZANIA, SPOSOBY OSIĄGANIA CELÓW I PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIĄ

Aktywność muzyczna		
Śpiew		
Treści nauczania	Sposoby osiągnięcia celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
<ul style="list-style-type: none"> • wykonywanie ćwiczeń głosowych, • śpiewanie pieśni patriotycznych i historycznych, • śpiewanie piosenek o tematyce szkolnej, z repertuaru dziecięcego, młodzieżowego, popularnego, • śpiewanie kanonów dwu-, trzygłosowych, • śpiewanie pieśni i przyśpiewek ludowych, • śpiewanie piosenek opartych na rytmach tanecznych, • śpiewanie pieśni artystycznych wybranych kompozytorów polskich (S. Moniuszko, F. Chopin), • śpiewanie popularnych tematów melodycznych z operetek, musicali, filmów muzycznych, • śpiewanie solmizacją melodii piosenek i innych jednogłosowych utworów wokalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonywanie ćwiczeń emisyjnych, dykcyjnych i oddechowych, • tworzenie głosowych sygnałów dźwiękowych, zastosowanie ich w ilustracjach muzycznych do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów, • analiza materiału dźwiękowego pieśni i piosenek (określenie nastroju, tempa i dynamiki), • rytmiczna recytacja tekstu piosenek, • śpiew z obserwacją linii melodycznej, • wystukiwanie trudniejszych rytmicznie taktów piosenek, • śpiewanie piosenek z taktowaniem, • śpiewanie pieśni i piosenek a cappella i z akompaniamentem nauczyciela lub towarzyszeniem nagrania z płyty CD, • śpiewanie ze słuchu oraz zapisów nutowych wzorów melodycznych, z zastosowaniem zmian tempa, dynamiki i artykulacji, • śpiewanie w wielogłosie, • wykonywanie ćwiczeń rozwijających słuch wysokościowy i harmoniczny, • zastosowanie programu VanBasco Karaoke Player do śpiewania popularnych piosenek w wersji karaoke, • rozmowy na temat tolerancji i szacunku wobec odmienności muzyki różnych narodów. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonuje prawidłowo ćwiczenia emisyjne, dykcyjne i oddechowe, rozumie potrzeby stosowania zasad higieny głosu i słuchu, • śpiewa z pamięci <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>, zachowując uroczysty charakter pieśni oraz właściwą postawę w czasie jego wykonania, • zna genezę hymnu państwowego, • śpiewa pieśni patriotyczne, określa ich historyczną rolę, • prawidłowo prowadzi linię melodyczną w kanonie dwu-, trzygłosowym, • śpiewa piosenki i przyśpiewki ludowe, • odczytuje głosy w partyturze wokalne, • wykazuje umiejętność śpiewu w zespole, • szanuje odmienność muzyki różnych narodów.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego zaleca realizację, w każdym roku nauczania muzyki, minimum 10 utworów wokalnych (pieśni, piosenki, kanony) wykonywanych z akompaniamentem instrumentalnym i a cappella.

Program *Muzyka* proponuje do realizacji w zespole klasowym szeroki wybór kanonów, pieśni i piosenek o urozmaiconym charakterze i tematyce (artystyczne, patriotyczne, ludowe, oparte na rytmach tanecznych, dziecięce, młodzieżowe, popularne), które posiadają wysokie walory artystyczne i wychowawcze. Utwory wokalne jedno- i dwugłosowe przeznaczone są do wykonywania solo oraz w zespole, a cappella i przy akompaniamencie granym przez nauczyciela lub odtwarzanym z płyt CD.

Przykładowy repertuar piosenek z podręczników *Muzyka dla klasy IV, V, VI, VII*:**Pieśni patriotyczne i historyczne:**

Mazurek Dąbrowskiego (sł. J. Wybicki, muz. mel. lud.)
Rota (sł. M. Konopnicka, muz. F. Nowowiejski)
Mazurek Trzeciego Maja (sł. R. Suchodolski, muz. autor nieznany)
Marsz, marsz, Polonia (sł. i muz. autor nieznany)
Pierwsza Brygada (sł. T. Biernacki, A. T. Hałaciński, muz. autor nieznany)
Piechota (sł. i muz. L. Łuskino)
Wojenka, wojenka (sł. autor nieznany, muz. melodia ludowa)
Przybyli ułani pod okienko (sł. F. Gwiżdż, muz. melodia ludowa)
O mój rozmarynie (sł. W. Denhoff - Czarnocki i autorzy nieznani, muz. melodia ludowa)
Serce w plecaku (sł. i muz. M. Zieliński)
Bogurodzica (Anonim)
Breve regnum (pieśń żaków krakowskich)
Kleszczmy rękoma (tłumaczenie J. Kochanowski, muz. M. Gomółka)
Żeglarz (sł. i muz. autor nieznany)

Pieśni artystyczne, piosenki o kompozytorach:

Przybysz piękna wiosna (sł. autor nieznany, muz. W. A. Mozart)
Prząśniczka (sł. J. Czeczot, muz. S. Moniuszko)
Wiosna (sł. S. Witwicki, muz. F. Chopin)
Pióreczko (sł., muz. W. Lutosławski)
Pan Moniuszko (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Jan Sebastian Bach (sł. M. Jakubowska, muz. J. Oleszkowicz)
Noc nad Utratą (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)

Pieśni ludowe:

Gaik (pieśń ludowa)
Chmiel (pieśń ludowa z ok. X w.)
Uciekła mi przepióreczka (pieśń ludowa z Mazowsza)
Ty pójdziesz górą (pieśń ludowa)
Czerwone jabłuszko (pieśń lud. z Kujaw)
Hej, szalała, szalała (pieśń ludowa)
Przyśpiewki regionalne

Kanony:

Kanon noworoczny (sł. M. Drozd, angielska mel. ludowa)
Kanon noworoczny (sł. J. Stankiewicz, muz. T. Gummesson)
Kanon Panie Janie (mel. popularna)
Kanon Don don (muz. C. Orff)
Kanon Noc srebrna (sł. i muz. autor nieznany)
Kanon Był Duda (sł. i mel. ludowa)

Kolędy i pastorałki, piosenki świąteczne:

Gore gwiazda (pastorałka beskidzka)
Przybyli z nieba (sł. W. Andrzejewski, muz. J. Gumuła)
Chrystus się narodził (sł. J. Wróblewski, muz. J. Szczyrba)
Przeżycmy sobie znak pokoju (sł. K. Jaślar, J. K. Łojan, muz. Z. Górny)
Wiglijna pastorałka (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Śmigus – dyngus (sł. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)

Piosenki oparte na rytmach tanecznych:

Oberek zakręcony (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Poloneza tańczmy (sł. J. Koczanowska, muz. P. Sękowski)
Lajkoniku, prowadź nas (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Tańcz z nami, Europo (sł. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)
Eko cza-cza (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Ognista samba (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Rock dla śpiocha (sł. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)

Piosenki o tematyce dziecięcej i młodzieżowej oraz związane tematycznie z porami roku:

Czas powrotów (sł. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)
Wesoły pociąg (sł. i muz. H. Hampel)
Bo on gra na saksofonie (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Pocztówka z Beskidu (sł. i muz. W. Jarosz)
Profesor Robert (sł. S. Mierzejewski, muz. J. Lichacz)
Barwy jesieni (sł. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)
Taniec w deszczu (sł. i muz. H. Hampel)
Deszczowa piosenka (sł. J. Koczanowska, muz. N.H.Brown)
Jesienne wędrowanie (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Czar ogniska (sł. W. Fiwek, muz. Z. Piasecki)
Jesienne marzenia (sł. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)
Niech tylko ogień gra (sł. P. Frankowicz, muz. R. Pomorski)
Choinka (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Biała dama, sroga zima (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
W pracowni mistrza zegarmistrza (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Mała gwiazdka (sł. W. Andrzejewski, muz. A. Wolski)
Wokół nas (sł. S. Zieliński, muz. M. Ziąber)
Wiosenne przebudzenie (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Nadzieja – siostra wiatru (sł. W. Stachurski, muz. M. Ziąber)
Żyj do przodu (sł. M. Sochacki, muz. J. Piątkowski)
Straszny dworek (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Ahoj, ahoj, płyniemy pod żaglami (sł. J. Koczanowska, muz. A. Wolski)

Kalejdoskop polskiej piosenki estradowej, piosenki filmowe i kabaretowe:

Tyle słońca w całym mieście (sł. J. Kondratowicz, muz. J. Kukulski)
Dzień jeden w roku (sł. K. Dzikowski, muz. S. Krajewski)
Dni, których jeszcze nie znamy (sł. M. Grechuta, muz. J. K. Pawluśkiewicz)
Chodź, pomaluj mój świat (sł. M. Dutkiewicz, muz. J. Kruk)
Bardzo smutna piosenka retro (sł. i muz. A. Sikorowski)
Kwiaty we włosach (sł. K. Klenczon, muz. J. Krynicz)
Ach, jak przyjemnie z filmu *Zapomniana melodia* (sł. L. Starski, muz. H. Wars)
Wakacje (piosenka z repertuaru kabaretu OT.TO)

Granie na instrumentach		
Treści nauczania	Sposoby osiągnięcia celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
<ul style="list-style-type: none"> nauka i doskonalenie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych melodycznych i niemelodycznych, flecie podłużnym, keyboard, gitara, granie na instrumentach perkusyjnych ostinato rytmiczne, proste schematy rytmiczne, ilustracje dźwiękowe, granie wybranych gam majorowych i minorowych, 	<ul style="list-style-type: none"> analiza rytmiczno-melodyczna zapisu utworu, pokaz możliwości brzmieniowo-technicznych instrumentów, wykonywanie ćwiczeń doskonalących technikę gry na instrumencie (flet podłużny, dzwonki, instrumencie strunowym), wykonywanie na instrumencie utworu o zróżnicowanym stopniu trudności wykonawczych, 	<ul style="list-style-type: none"> demonstruje możliwości brzmieniowe i sposób gry na niemelodycznych instrumentach perkusyjnych, dzwonek, flecie podłużnym, instrumencie strunowym, wydobywa z instrumentów różnych efekty brzmieniowe i barwy dźwiękowe, gra ze słuchu oraz zapisu nutowego proste motywy rytmiczne i melodyczne, utwory taneczne, fragmenty utworów instrumentalnych i wokalnych z różnych epok muzycznych,

<ul style="list-style-type: none"> • graniu utworów z różnych epok muzycznych, • graniu popularnych melodii i motywów muzycznych, • graniu melodii opartych na rytmach tanecznych, • graniu wstępów i zakończeń do piosenek, • graniu akompaniamentów rytmicznych i melodycznych do pieśni i piosenek. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówienie składu instrumentalnego różnych zespołów muzycznych np. kapela ludowa, zespół kameralny, big – band, zespół rockowy, • słuchanie nagrań utworów instrumentalnych na różne instrumenty solowe i zespoły wykonawcze, • organizowanie uczniowskich przeglądów i koncertów muzycznych*, • nagrywanie na różne nośniki dźwięku utworów w wykonaniu uczniów*. 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza na instrumencie wybrane rytmy tańców narodowych i towarzyskich, • stosuje w czasie gry właściwe tempo, dynamikę i artykulację zgodnie z zapisem muzycznym, • wykonuje poprawnie partię instrumentalną z partytury muzycznej, • wykazuje umiejętność współpracy w zespole, dba o jak najlepszy wyraz artystyczny prezentowanych utworów.
---	--	---

Podstawa programowa kształcenia ogólnego do przedmiotu *muzyka* przewiduje grę ze słuchu lub/i przy pomocy nut (w zespole lub / i solo) na jednym lub kilku instrumentach melodycznych (do wyboru np. flet podłużny, flażolet / flecik polski, pianino, keyboard, gitara, dzwonki, metalofon, ksylofon i inne) oraz perkusyjnych niemelodycznych.

Program *Muzyka* w dużym stopniu kładzie nacisk na naukę gry na instrumentach oraz wspólne muzykowanie uczniów. W serii podręczników *Muzyka* oraz zeszytach ćwiczeń zamieszczono samouczki gry na wybranych instrumentach oraz wiele przykładów utworów (fragmentów utworów) do grania na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych, dzwonek, flecie, keyboardzie o zróżnicowanym charakterze i stopniu trudności. Uczniowie grają utwory solo lub w zespole, stosując środki wykonawcze ujęte w zapisie muzycznym oraz dbając o wyraz artystyczny dzieła.

Przykładowy repertuar utworów instrumentalnych zawarty w podręcznikach *Muzyka* dla klasy IV, V, VI, VII:

Pavana (melodia z XVI w.)
Menuet (J.S. Bach)
Jesień z cyklu *Cztery pory roku* (A. Vivaldi)
Zima z cyklu *Cztery pory roku* (A. Vivaldi)
Wiosna z cyklu *Cztery pory roku* (A. Vivaldi)
Andante cantabile z *Kwartetu F-dur* (J. Haydn)
Andante z *Symfonii Z uderzeniem w kocioł* (J. Haydn)
Serenada G-dur Eine kleine Nachtmusik, cz. *Allegro* (W. A. Mozart)
Menuet (W. A. Mozart)
Rondo z *Eine kleine Nachtmusik* (W. A. Mozart)
Aria z opery *Wesele Figara* (W. A. Mozart)
Oda do Radości z IX *Symfonii d-moll*, op. 125 (L. van Beethoven)
Chór strzelców z opery *Wolny strzelec* (K. M. Weber)
Taniec pastuszków z baletu *Dziadek do orzechów* (P. Czajkowski)
Trepak z baletu *Dziadek do orzechów* (P. Czajkowski)
Jezioro łabędzie (P. Czajkowski)
Kołysanka (J. Brahms)
Uwertura z opery *Carmen* (G. Bizet)
Poranek ze suit *Peer Gynt* (E. Grieg)
Uwertura do opery *Wilhelm Tell* (G. Rossini)
Nad pięknym, modrym Dunajem (J. Strauss)
Wełtawa z poematu symfonicznego *Moja ojczyzna* (B. Smetana)
Usta milczą, dusza śpiewa – walc z operetki *Wesoła wdówka* (F. Lehár)
Pizzicato-Polka (J. Strauss)
Galop z operetki *Orfeusz w piekle* (J. Offenbach)
La donna e mobile z opery *Rigoletto* (G. Verdi)
Menuet G-dur (I. J. Paderewski)
Walc łyżwiarzy (E. Waldteufel)
Jingle bells (melodia amerykańska)
Karnawał wenecki (włoska melodia ludowa)
Na Wawel (melodia popularna)
Fale Dunaju (J. Ivanovici)
Kolędy i pastorałki polskie
O Tannenbaum (kolęda niemiecka)
Weihnacht, wie bist du schon (kolęda austriacka)
Angels we have Heard on high (kolęda francusko - amerykańska)

We Wish You a Merry Christmas (kolęda amerykańska)
Groziak (melodia ludowa)
Furman (melodia ludowa z krakowskiego)
Poczkaj, poczkaj (melodia ludowa)
Uciekła mi przepióreczka (śl. i mel. ludowa)
Szewc (melodia ludowa)
Trojak (melodia ludowa)
Rock and roll (melodia popularna)
Cygańska ballada (muz. E. Pałasz)
Somebody loves me (G. Gershwin)
Yesterday (P. McCartney)
Sunrise, sunset z musicalu *Skrzypek na dachu* (J. Bock)
Gdybym był bogaty z musicalu *Skrzypek na dachu* (J. Bock)
La Paloma (S. Yradier)
W rytmie swinga (H. Berens)
Love story (F. Lai)
To śpiewa Paryż (H. Giraud)

Taniec i ruch przy muzyce		
Treści nauczania	Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
<ul style="list-style-type: none"> • zabawy i ćwiczenia ruchowe, • odtwarzanie ruchem i gestodźwiękami prostych rytmów i schematów rytmicznych, • wyrażanie muzyki za pomocą ruchu, • realizacja ruchowa prostych form muzycznych, np. kanonu, • wykonywanie tańców ludowych i regionalnych, • inscenizowanie ruchem obrzędów ludowych*, • wykonywanie w parze podstawowych kroków i figur tańców narodowych: polonez, kujawiak, krakowiak oraz tańczenie w zespole układu choreograficznego do w/w tańców, • tańczenie w parze podstawowych kroków i figur wybranych tańców towarzyskich, np. walc, samba, cha-cha, salsa*, • tańczenie układów choreograficznych do piosenek. 	<ul style="list-style-type: none"> • analiza ruchowej struktury tańca: krok taneczny, ruch taneczny, figura taneczna, temat taneczny, • określanie kierunków i linii tańca, • wykonywanie ćwiczeń koordynujących ruch z muzyką, • wykonywanie ćwiczeń uwrażliwiających na muzykę i jej elementy (rytm, akcent, tempo, dynamika), oraz rozwijające orientację w przestrzeni, • wyrażanie ruchem muzyki, • odtwarzanie ruchem układów choreograficznych do piosenek i tańców, • oglądanie pokazów tanecznych na żywo i nagranych na płycie DVD, • stwarzanie możliwości prezentacji tanecznych uczniów w szkole i środowisku. 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza ruchem i gestodźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne, • realizuje ruchem formę AB, ABA, kanonu, rondo, wariacji, • wykonuje w parze krok podstawowy i wybrane figury tańców narodowych: poloneza, kujawiaka, krakowiaka, • koordynuje ruch z muzyką, • dostrzega wzajemne zależności elementów muzycznych i ruchowych, • wykonuje w parze krok podstawowy i wybrane figury taneczne tańców narodowych: poloneza, kujawiak, krakowiaka, • wykonuje w zespole wybrany taniec ludowy (regionalny), • wykazuje znajomość tańców swojego regionu, • wykonuje w parze krok podstawowy tańców towarzyskich, np. walc, cha-cha, samba*, • wykazuje w tańcu orientację czasowo-przestrzenną, • inscenizuje ruchem wybrane obrzędy ludowe, • dba o wyraz artystyczny tańca.

Program *Muzyka* uwzględnia założenia podstawy programowej w zakresie tańca i ruchu przy muzyce, która przewiduje odtwarzanie ruchem prostych rytmów i schematów rytmicznych, wykonanie podstawowych kroków i figur oraz układów tanecznych: polskich tańców narodowych (poloneza, kujawiaka i krakowiaka), wybranych tańców ludowych (szczególnie własnego regionu), różnych narodów, towarzyskich (fakultatywnie), improwizacje za pomocą gestu i ruchu oraz tworzenie ilustracji ruchowych do muzyki. Podręczniki i zeszyty ćwiczeń serii *Muzyka* dla klasy IV –VII, zawierają opisy podstawowych kroków i figur tanecznych tańców narodowych, ludowych i towarzyskich oraz wiele zadań muzycznych inspirowanych uczniów do działań ruchowych.

Słuchanie muzyki		
Treści nauczania	Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
<ul style="list-style-type: none"> • słuchanie utworów z literatury muzycznej reprezentatywnych dla różnych epok kierunków i stylów wybitnych kompozytorów polskich i obcych, • słuchanie utworów o różnej fakturze głosowej, • słuchanie utworów na różne zespoły wykonawcze: zespół kameralny, chór, orkiestra, big-band i zespół folkowy, • słuchanie utworów wokalnie-instrumentalnych, np. pieśni, fragmentów oper, operetek, musicali, • określanie brzmienia głosów ludzkich: sopran, alt, tenor, bas, • słuchanie utworów w formie AB, ABA, ABA1, rondo i wariacji, określanie ich budowy formalnej, • słuchanie utworów na różne instrumenty, rozpoznawanie ich brzmienia, • słuchanie muzyki ludowej i stylizowanej, • słuchanie polskich pieśni artystycznych i patriotycznych, • słuchanie utworów muzycznych opartych na rytmach polskich tańców narodowych i tańców towarzyskich innych narodów, • słuchanie utworów o charakterze ilustracyjno-programowym, • słuchanie muzyki filmowej i adaptowanej do filmu, • słuchanie utworów z gatunku muzyki jazzowej i rozrywkowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • dyskusja na temat kultury wysokiej i kultury masowej, • formułowanie wypowiedzi na temat wysłuchanych kompozycji muzycznych, • wskazywanie na szacunek i tolerancję wobec odmienności obcych kultur, • słuchanie utworów wykonywanych „na żywo” w czasie szkolnych koncertów muzycznych i koncertów filharmonicznych, • słuchanie utworów ze zwróceniem uwagi na technikę instrumentalną i wykonawczą, odkrywanie możliwości brzmieniowych instrumentów, • omówienie rysu historycznego i charakterystycznych cech epoki muzycznej, z której pochodzi słuchany utwór, • omawianie słuchanych utworów pod względem faktury głosowej, zespołu wykonawczego, • analizowanie budowy formalnej utworu, • przygotowanie przez uczniów listy ulubionych utworów z muzyki poważnej i rozrywkowej, • prezentacja urządzeń służących do odtwarzania muzyki, np. gramofon, magnetofon, odtwarzacz CD, odtwarzacz MP3, • odtwarzanie muzyki z różnych urządzeń technicznych, • organizacja szkolnego klubu melomana*, • przeprowadzenie quizów, konkursów muzycznych utrwalających znajomość tytułów dzieł i nazwisk kompozytorów*. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje utwory jedno- i wielogłosowe, • podaje tytuły utworów wysłuchanych na lekcji oraz nazwiska ich kompozytorów, • opisuje słowami cechy i charakter słuchanych utworów, • rozróżnia w utworach barwę instrumentów muzycznych, nazywa instrumenty solowe, • rozróżnia w słuchanych utworach rodzaje aparatu wykonawczego: soliści, orkiestra symfoniczna, różne typy chórów, big-band i zespół folkowy, • rozróżnia w słuchanych utworach głosy ludzkie: sopran, alt, tenor, bas w charakterystycznych brzmieniach (skalach), • zwraca uwagę na sztukę i artystyzm wykonawczy pieśni artystycznych, • rozpoznaje popularne arie, duety i charakterystyczne motywy muzyczne wybranych oper, operetek, musicali, • wyraża swoją opinię na temat wartości artystycznej wysłuchanego utworu, werbalizuje emocje i odczucia, • interpretuje różnymi środkami wyrazu artystycznego treść pozamuzyczną utworów programowych, • układa teksty, program literacki do wysłuchanej muzyki*, • słucha muzyki ludowej różnych regionów w wykonaniu kapel ludowych, wokalnych zespołów folklorystycznych, zespołów folkowych, • dostrzega w utworach wartość artystyczną i kulturową, • rozpoznaje w utworach rytmy różnych tańców, • wymienia nazwiska polskich i zagranicznych wykonawców muzyki rozrywkowej.

Program *Muzyka* realizuje w pełni treści programowe z zakresu słuchania i percepcji muzyki. Mając na uwadze, że forma tej aktywności dostarcza uczniom wiele doświadczeń muzycznych, utwory do słuchania zostały starannie dobrane, posiadają bogate walory treściowe i wykonawcze, a wiele z nich zaliczanych jest do kanonu literatury muzycznej. Repertuar utworów do słuchania ukazuje różne obszary i funkcje muzyki, przekazuje informacje o polskiej i europejskiej kulturze muzycznej, pobudza wyobraźnię ucznia i wywołuje u niego przeżycia estetyczne.

Przykładowy repertuar do słuchania zamieszczony na płytach CD Muzyka – Wybrane utwory z literatury muzycznej:

Anonim - *Bogurodzica*
 Wincenty z Kielczy - *Gaude Mater Polonia*
 M. Gomółka – psalm *Kleszczmy rękoma*
 Anonim – *Taniec Rex* z tabulatury Jana z Lublina
 S. Marcandante – *Koncert fletowy e-moll, cz.III Rondo russo*
 J. S. Bach – *Toccaty i fuga d-moll*
 J.S. Bach – *Suita angielska A-dur*
 J. S. Bach – *Koncert brandenburski B-dur nr 6, cz. III Allegro*
 J. S. Bach – *Aria na strunie G ze Suity D-dur nr 3*
 G. F. Handel – *Koncert organowy nr 1, op. 4, cz. Allegro*
 G. F. Handel – *Mesjasz, cz. II Alleluja*
 A. Vivaldi – *Koncert nr 3 F-dur Jesień, cz. I Allegro*
 A. Vivaldi – *Koncert nr 1 E-dur z cyklu Cztery pory roku, op.8, cz. I Allegro*
 A. Vivaldi – *Koncert na obój d-moll, cz. Allegro*
 L.C. Daquin – *Kukułka*
 L. Mozart – *Sanna*
 W. A. Mozart – *Marsz turecki z Sonaty A-dur, KV 331*
 W. A. Mozart – *Koncert na klarnet z orkiestrą A-dur, cz. Adagio*
 W. A. Mozart – *Uwertura do opery Wesele Figara*
 W. A. Mozart – *Koncert na róg i orkiestrę Es-dur, cz. III Allegro*
 W. A. Mozart – *Aria Non piu andrai farfallonne amoroso z opery Wesele Figara*
 W. A. Mozart – *Serenada G-dur nr 13 Eine kleine Nachtmusik, cz. Allegro*
 W. A. Mozart – *Symfonia g-moll KV 550, cz. Allegro moderato*
 J. Haydn – *Allegretto z II części Symfonii nr 100 G-dur Wojskowa*
 J. Haydn – *Koncert na trąbkę Es-dur, cz. III Allegro*
 J. Haydn – *Symfonia nr 45 fis-moll Pożegnana, cz. Presto-Adagio*
 J. Haydn – *Symfonia 94 G-dur Z uderzeniem w kocioł, cz. Andante*
 L. van Beethoven – *V Symfonia c-moll, op. 67 Przeznaczenia, cz. Allegro con brio*
 L. van Beethoven – *Sonata fortepianowa C-dur, op. 53 Waldsteinowska*
 L. van Beethoven – *Dla Elizy*
 L. van Beethoven – *Rondo a capriccio G-dur (Złość z powodu zgubionego grosza), op. 129*
 L. van Beethoven – *Sonata Księżycowa cis-moll, op. 27 nr 2, cz. III Presto agitato*
 L. van Beethoven – *Sonata Patetyczna c-moll, op. 13, cz. Adagio cantabile*
 M.K. Ogiński - *Polonez a-moll Pożegnanie Ojczyzny*
 F. Chopin – *Polonez cis-moll nr 1, op. 26*
 F. Chopin – *Walc minutowy*
 F. Chopin – *Preludium Des-dur Deszczowe, op. 28 nr 15*
 F. Chopin – *Mazurek D-dur nr 2, op. 33*
 F. Chopin – *Polonez A-dur nr 17, op. 26*
 F. Chopin – *Mazurek a-moll, op. 68 nr 2*
 F. Chopin – *Nokturn Es-dur nr 2, op. 9*
 F. Chopin – *II Koncert fortepianowy f-moll, op. 21, Allegro vivace*
 M. Musorgski – *Hopak z opery Jarmark Soroczyński*
 M. Musorgski – *Promenada z cyklu Obrazki z wystawy*
 M. Musorgski – *Wielka Brama w Kijowie z cyklu Obrazki z wystawy*
 M. Musorgski – *Gnom z cyklu Obrazki z wystawy*
 E. Grieg – *W grocie Króla Gór z I suity Peer Gynt*
 E. Grieg – *Taniec Anitry ze suity Peer Gynt*
 E. Grieg – *Poranek ze suity Peer Gynt*
 C.M. Weber - *Zaproszenie do tańca*
 S. Moniuszko - *Mazur z I aktu opery Halka*
 S. Moniuszko – *Aria z kurantem z opery Straszny dwór*
 S. Moniuszko – *Aria Skołuby z III aktu opery Straszny dwór*
 S. Moniuszko – *Przqśniczka*
 S. Moniuszko – *Krakowiaczek*
 S. Moniuszko – *Aria Halki Gdybym rannym słońkiem z II aktu opery Halka*
 P. Czajkowski – *Kaprys włoski, op. 45*

P. Czajkowski – *I Koncert fortepianowy b-moll, cz. Allegro con fuoco*
 P. Czajkowski – *Walc z baletu Śpiąca królewna*
 P. Czajkowski – *Marsz z baletu Dziadek do orzechów*
 P. Czajkowski – *Taniec Wieszczyki Cukrowej z baletu Dziadek do orzechów*
 P. Czajkowski – *Walc kwiatów z baletu Dziadek do orzechów*
 P. Czajkowski – *Taniec łabędzi z baletu Jezioro łabędzie*
 R. Schumann – *Król olch*
 R. Schumann – *Marzenie z cyklu Sceny dziecięce*
 R. Schumann – *Symfonia nr 1 B-dur, op. 38 Wiosenna, cz. IV Allegro animato*
 F. Schubert – *Pozdrowienie z cyklu Piękna młynarka*
 G. Verdi – *O terra addio!* z opery *Aida*
 G. Verdi – *Marsz triumfalny z opery Aida*
 G. Puccini – *Vissi d'arte z II aktu opery Tosca*
 G. Rossini – *Duet kotów*
 G. Rossini – *Duet na wiolonczelę i kontrabas D-dur*
 G. Donizetti – fragment z opery *Don Pasquale*
 F. Lehár – *Usta milczą, dusza śpiewa z operetki Wesoła wdówka*
 I. Kalman – *W rytm walczyka serce śpiewa z operetki Księżniczka czardasza*
 G. Bizet – *Habanera z opery Carmen*
 C. Saint-Saëns – *Słoń z cyklu Karnawał zwierząt*
 C. Saint-Saëns – *Łabędź z cyklu Karnawał zwierząt*
 N. Rimski-Korsakow - *Lot trzmiela z opery Bajka o carze Sałtanie*
 A. Chaczaturian – *Walc z baletu Maskarada*
 J. Strauss – *Odgłosy wiosny*
 J. Strauss – *Polka tritsch-tratsch, op. 214*
 J. Strauss – *Pizzicato-Polka*
 J. Brahms – *Taniec węgierski nr 5*
 E. Waldteufel – *Walc łyżwiarzy*
 H. Wieniawski – *Kujawiak*
 K. Szymanowski – *Źródło Aretuzy*
 A. L. Weber – *Memory z musicalu Koty*
 C. Debussy – *Taniec pajaca z cyklu Dziecięcy kącik*
 C. Debussy – *Światło księżycy*
 M. Ravel – *Bolero*
 G. Bacewicz – *Oberek*
 S. Prokofiew – *Piotruś i Wilk*
 W. Lutosławski – *Mała suita*
 W. Kilar – *Krzesany*
 W. Kilar – *Polonez z filmu Pan Tadeusz*
 K. Penderecki – *Tren ofiarom Hiroszimy na 52 instrumenty smyczkowe*

Twórczość muzyczna i ruchowa		
Treści nauczania	Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
<ul style="list-style-type: none"> • improwizacje wokalne • improwizacje instrumentalne • improwizacje ruchowe do muzyki • improwizacje i eksperymenty z użyciem muzycznych programów komputerowych*. 	<ul style="list-style-type: none"> • improwizowanie głosem melodii do tekstów wierszy, • tworzenie głosem i na instrumentach, pod kierunkiem nauczyciela bądź samodzielnie różnorodnych wypowiedzi muzycznych według ustalonych zasad, np. muzycznych pytań i odpowiedzi, wstępu i zakończenia do wybranej piosenki, • tworzenie prostego dwugłosu (burdon, ostinato, głos towarzyszący górny lub dolny), 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy na instrumentach różne sygnały dźwiękowe, efekty dźwiękonaśladowcze, • tworzy proste struktury (schematy) rytmiczne, ostinato, rytmy uzupełniające i kontrastowe, • tworzy ilustracje dźwiękowe do scen sytuacyjnych, tekstów literackich, obrazów, • układa własną melodię do fragmentu wiersza, • tworzy prosty dwugłos, głosowe ilustracje dźwiękowe,

	<ul style="list-style-type: none"> • układanie na instrumentach ilustracji muzycznych do tekstów literackich, obrazów, scen sytuacyjnych, • tworzenie głosem i na instrumentach różnorodnych efektów brzmieniowych, • układanie na instrumentach akompaniamentów do piosenek, • swobodne improwizacje ruchowe do wybranej muzyki, • tworzenie ruchu scenicznego do piosenek, • przedstawianie scenek tematycznych z zastosowaniem elementów dramy, • tworzenie struktur przestrzenno-ruchowych: miniatury i kompozycje taneczne*, • edytowanie i przetwarzanie materiału dźwiękowego, • tworzenie prezentacji multimedialnych w programie PowerPoint z wybranych zagadnień muzycznych, • tworzenie rytmów i melodii przy pomocy prostych komputerowych programów narzędziowych*, • zapoznanie z programem komputerowym do pisania nut*. 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy improwizacje rytmiczno – melodyczne według wskazanych zasad, • tworzy na instrumentach swobodne akompaniamenty do piosenek, • układa kompozycje rytmiczne w formie AB, ABA, ABA1, ronda i wariacji, • wyraża ruchem swoje emocje, • improwizuje ruch do wybranych utworów muzycznych, np. <i>Słoń</i> (C. Saint-Saëns), <i>Marsz z baletu Dziadek do orzechów</i> (P. Czajkowski), <i>Taniec łabędzi</i> z baletu <i>Dziadek do orzechów</i> (P. Czajkowski), <i>Szewc</i> (mel. ludowa), • przedstawia ruchem tematyczne scenki dramatyczne, np. <i>Wakacje</i>, <i>Klasowa orkiestra</i>, <i>Wizyta w ZOO</i>, <i>Czas</i>, • tworzy układy ruchowe do śpiewanych piosenek, • poznaje muzyczne programy multimedialne, • poznaje nowe techniki nagrywania i odbioru muzyki (płyta kompaktowa, MP3, programy komputerowe*), • analizuje komputerowy obraz dźwięku*.
--	--	--

Program *Muzyka* uwzględnia działania twórcze uczniów w zakresie muzyki i ruchu. Realizując złożenia podstawy programowej uczeń tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie struktury melodyczne, sygnały dźwiękowe, proste dwugłos, głosowe ilustracje dźwiękowe, improwizacje wokalne, improwizacje instrumentalne i ruchowe operując rytmem, dźwiękiem, słowem, ruchem i tańcem. Należy pamiętać, że główną rolę w improwizacji ma odgrywać sam proces tworzenia, dający uczniowi radość, zadowolenie i wiarę we własne możliwości.

Przykładowy repertuar muzyczny i literacki wykorzystywany w działaniach twórczych uczniów:

Marsz z baletu Dziadek do orzechów (P. Czajkowski)
Szewc (melodia ludowa)
Słoń z cyklu *Karnawał zwierząt* (C. Saint-Saëns)
Jesienny spacer (T. Wójcik)
Kolorowa jesień (sł. J. Koczanowska, muz. M. Ziąber)
Taniec w deszczu (sł. i muz. H. Hampel)
Burza majowa (J. Ratajczak)
Ile głosów w lesie? (W. Badalska)
Ptaka (J. Tuwim)
Dwanaście koni dzwonkami dzwoni (B. Loebel)
Kulig (E. Skarżyńska)
Preludium deszczowe (W. Chotomska)
Letnia ulewa (I. Suchorzewska)
O czym szumi muszla? (J. Korczakowska)
Deszczowa piosenka (sł. J. Koczanowska, muz. N. H. Brown)
Bez (H. Szayerowa)
Taniec czterech łabędzi z baletu *Jezioro łabędzie* (P. Czajkowski)
Morze, cz. 2 Gra fal (C. Debussy)

Wiadomości o muzyce		
Zasady muzyki i wiadomości o instrumentach		
Treści nauczania	Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
<ul style="list-style-type: none"> • Znaki notacji muzycznej • Elementy muzyki • Faktura homofoniczna i polifoniczna • Budowa okresowa utworu • Formy muzyczne: budowa okresowa, AB, ABA, ABA1, kanon, rondo, wariacje, pieśń, opera, balet, operetka, musical, koncert, symfonia • Instrumenty perkusyjne o określonej i nieokreślonej wysokości dźwięku • Instrumenty strunowe: smyczkowe, szarpane, uderzane • Instrumenty dęte drewniane i dęte blaszane • Orkiestra symfoniczna i zespoły kameralne 	<ul style="list-style-type: none"> • określanie znaków notacji muzycznej w zapisie utworów, • zapisywanie prostych ugrupowań rytmicznych z zastosowaniem zasad budowy taktu (oznaczenie taktowe, wartości rytmiczne nut i pauz, kreska taktowa), • grupowanie wartości rytmicznych w taktach, • zapisywanie na pięciolinii dźwięków gam, trójdźwięków, wzorów melodycznych, krótkich melodii, • odtwarzanie zapisu muzycznego utworów głosem i na instrumentach, • śpiewanie piosenek w różnych rodzajach metrum z jednoczesnym taktowaniem, • odtwarzanie głosem i na instrumentach prostych rytmów i melodii, • określanie tempa i dynamiki w utworach muzycznych, • wykonywanie ćwiczeń na zmiany tempa, dynamiki i artykulacji, • analizowanie budowy okresowej utworów, • śpiewanie piosenek, pieśni, kanonów, • granie utworów o formie AB, ABA, ABA1, rondo, wariacji, • słuchanie utworów o formie AB, ABA, ABA1, kanonów, rondo, wariacji, • przedstawianie budowy formalnej utworów za pomocą znaków graficznych, • słuchanie fragmentów dzieł operowych (uwertura, aria, duet), fragmentów symfonii, koncertów, musicali, baletów, • improwizacje muzyczne i ruchowe oparte na różnych formach utworów, • udział w koncertach filharmicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje i stosuje w praktyce: <ul style="list-style-type: none"> – znaki graficzne wartości rytmicznych nut i pauz (ćwierćnuta, ósemka, półnuta, cała nuta, szesnastka), – zjawiska rytmiczno-metryczne (synkopa, przedtakt), – nieregularny podział wartości rytmicznych (triola), – wartości przedłużane kropką i łukiem, – klucz wiolinowy (basowy), – podstawowe oznaczenia metryczne, – znaki chromatyczne przygodne i przykluczowe, – oznaczenia agogiczne, dynamiczne, artykulacyjne i ich skróty pisowni, • odczytuje nazwy solmizacyjne i literowe dźwięków gamy C-dur oraz ich położenie na pięciolinii, • zapisuje na pięciolinii gamę, trójdźwięk, triadę harmoniczną, kilkutaktową melodię, • wyjaśnia pojęcia muzyczne: metrum, oznaczenie taktowe, kreska taktowa, takt, przedtakt, synkopa, triola, • gra i śpiewa zgodnie z umieszczonymi w utworze oznaczeniami muzycznymi, • odtwarza schemat taktowania na „dwa”, na „trzy” i na „cztery”, • wymienia elementy muzyki: rytm, melodia, harmonia, agogika, dynamika, artykulacja i rozumie ich znaczenie, • zna podstawowe określenia tempa, dynamiki i artykulacji stosowane w muzyce, • wykorzystuje elementy muzyki w śpiewie oraz grze na instrumentach: różne rodzaje melodii, rytmów, agogiki, dynamiki oraz sposoby artykulacji muzycznej (staccato, legato, non legato), • rozróżnia fakturę homofoniczną i polifoniczną, • omawia zasady budowy utworów muzycznych, • rozróżnia formy muzyczne: okres muzyczny, AB, ABA, ABA1, rondo, wariacje, symfonia, koncert, balet, operetka, musical, • klasyfikuje instrumenty perkusyjne na melodyczne i niemelodyczne, • dokonuje podziału instrumentów strunowych na smyczkowe, szarpane i uderzane oraz wymienia przykłady instrumentów z tych grup, • wymienia instrumenty dęte blaszane i dęte drewniane, • wyjaśnia sposób wydobywania dźwięków z instrumentów perkusyjnych, strunowych i dętych.

Wybrane zagadnienia z zakresu historii muzyki, folkloru ludowego, tańców narodowych i towarzyskich		
Tematyka i zakres treści	Sposoby osiągnięcia celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
<p>Z dawnych dziejów muzyki</p> <ul style="list-style-type: none"> ośrodki kultury w średniowieczu najstarsze zabytki muzyki polskiej <p>Renesansowe tańce i melodie</p> <ul style="list-style-type: none"> główne nurty muzyki epoki renesansu „złoty wiek” muzyki polskiej <p>Barokowe muzyczne brzmienia</p> <ul style="list-style-type: none"> główne nurty muzyki baroku twórczość J. S. Bacha <p>Klasycyzm – epoka doskonałości i rozumu</p> <ul style="list-style-type: none"> główne nurty muzyki klasycyzmu twórczość klasyków wiedeńskich: W. A. Mozarta, L. van Beethovena. <p>Romantyzm – epoka wielkich indywidualności</p> <ul style="list-style-type: none"> opera i dramat muzyczny szkoły narodowe poemat symfoniczny <p>Wybitni kompozytorzy polskiego romantyzmu</p> <ul style="list-style-type: none"> twórczość kompozytorów: F. Chopin, S. Moniuszko, H. Wieniawski <p>Nowatorskie trendy w muzyce polskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> twórczość K. Szymanowskiego, W. Lutosławskiego, H. M. Góreckiego, K. Pendereckiego, W. Kilara <p>Muzyka rozrywkowa</p> <ul style="list-style-type: none"> główne style muzyki rozrywkowej popularni wykonawcy muzyki rozrywkowej polska scena muzyczna <p>Piosenka poetycka</p> <ul style="list-style-type: none"> charakterystyka stylu muzycznego twórczość artystyczna wybitnych pieśniarzy, np.: B. Okudźawa, B. Dylan, L. Cohen <p>Polska muzyka ludowa</p> <ul style="list-style-type: none"> twórczość etnograficzna Oskara Kolberga tradycje i zwyczaje ludowe różnych regionów kraju tańce i muzyka ludowa <p>Polskie tańce narodowe</p> <ul style="list-style-type: none"> rodowód i charakter poloneza, krakowiaka, mazura, kujawiaka i oberka podstawowe kroki i figury taneczne wybranych tańców narodowych: poloneza krakowiaka, oberka <p>Tańce na różnych kontynentach</p> <ul style="list-style-type: none"> rodowód i charakter tańców towarzyskich (samba, cha-cha, walc, rock and roll) podstawowe kroki i figury taneczne wybranych tańców towarzyskich 	<ul style="list-style-type: none"> poznawanie dziejów historii muzyki i wybranych stylów muzycznych poprzez prezentację dzieł wybitnych kompozytorów, słuchanie i omawianie utworów reprezentatywnych kompozytorów polskich i obcych, poznawanie treści literackiej wybranych dzieł scenicznych, prowadzenie dyskusji na wybrany temat muzyczny, przegląd festiwali muzycznych, nauka wybranych pieśni artystycznych, organizowanie konkursów i quizów muzycznych, poznanie miejsc związanych z muzyką oraz życiem i twórczością kompozytorów polskich (np. Żelazowa Wola, Muzeum K. Szymanowskiego w Zakopanem, Muzeum F. Chopina w Warszawie, Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie, Muzeum Instrumentów Muzycznych w Poznaniu), wyszukiwanie w różnych źródłach (np.: encyklopedie, książki biograficzne o życiu i twórczości kompozytorów, informatory, albumy, Internet) informacji na temat ważnych wydarzeń z życia i twórczości wybitnych kompozytorów, gatunków i form muzycznych, aktualnego repertuaru filharmonii i teatrów muzycznych, oglądanie filmów biograficznych o życiu i twórczości wybitnych kompozytorów oraz prezentujących dzieje historii muzyki, omówienie roli folkloru, jako źródła inspiracji w muzyce artystycznej, oglądanie fragmentów koncertów wykonawców muzyki rozrywkowej, organizacja szkolnych (klasowych) pokazów tanecznych, tworzenie kącika regionalnego, Szkolnej Izby Regionalnej, przygotowanie prezentacji multimedialnych z wybranych zagadnień muzycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia ośrodki rozwoju kultury w różnych epokach muzycznych, określa główne nurty muzyczne w wybranych epokach, wymienia najstarsze zabytki muzyki polskiej: <i>Bogurodzica</i>, <i>Gaude Mater Polonia</i>, <i>Breve regnum</i>, docenia ich znaczenie w rozwoju polskiej kultury, zna ważne fakty biograficzne i wybitne osiągnięcia kompozytorów: J. S. Bacha, W. A. Mozarta, L. van Beethovena, F. Chopina, S. Moniuszki, W. Lutosławskiego, porządkuje chronologicznie nazwiska kompozytorów, przyporządkowuje tytuły utworów wysłuchanych omówionych na lekcji do nazwisk kompozytorów, przedstawia treść literacką wybranych dzieł scenicznych, odróżnia w słuchanych utworach różne style muzyki rozrywkowej, np.: pop, rock, reggae, heavy metal, rap, rock and roll, wymienia nazwiska popularnych wykonawców muzyki rozrywkowej, charakteryzuje współczesną polską scenę muzyczną, wymienia główne gatunki muzyki, rozrywkowej i charakteryzuje jej najważniejsze cechy, wykazuje wiedzę na temat praw autorskich i wydawniczych, wyjaśnia pojęcie <i>etnografia muzyczna</i>, omawia twórczość etnograficzną Oskara Kolberga, wymienia polskie tańce narodowe i charakteryzuje ich najważniejsze cechy, określa rodowód i charakter poloneza, krakowiaka, mazura, kujawiaka i oberka, opisuje tradycje kulturowe własnego regionu i kraju, omawia charakter tańców towarzyskich poznanych na lekcji, potrafi wyszukiwać wiadomości o muzyce z różnych źródeł informacji, (w tym z multimedialnych środków przekazu), do pogłębiania i utrwalania własnej wiedzy, podaje przykłady zastosowania muzyki w mediach, tworzy prezentacje multimedialne z zakresu wybranych dziedzin muzyki.

TEMATYKA ZAJĘĆ MUZYCZNYCH W KLASIE IV

Przywitajmy się piosenką <i>Czas powrotów</i> Muzyczne kartki z podróży – audycja muzyczna Wartości rytmiczne nut i pauz O instrumentach perkusyjnych <i>Tańczący tamburyn</i> Muzycznie o jesieni <i>Barwy jesieni</i> Muzyka opowiada – audycja muzyczna <i>Świat muzyką malowany</i> Czy muzyce potrzebny jest rytm? Polonez – taniec polski Poloneza czas zacząć <i>Poloneza tańczmy</i> Polskie pieśni historyczne – audycja muzyczna <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> <i>Przybyli ułani pod okienko</i> Kilka dźwięków, a tyle melodii Wprawki na flet i dzwonki Zimowe opowieści – audycja muzyczna Spotkanie przy choince, przy cichej kolędzie... <i>Choinka</i> Kolędy na flet, dzwonki i keyboard Śpiewamy i gramy w kanonie Muzyczny zwierzyniec – audycja muzyczna	Kiedy wiatr na soplach gra <i>Biała dama, sroga zima</i> Zimowa sanna Oberek, mazur, kujawiak <i>Oberek zakręcony</i> Twórcy i wykonawcy muzyki Dzień dobry, panie Chopinie – audycja muzyczna Chopin – muzyczne inspiracje <i>Noc nad Utratą</i> Wiosenne melodie <i>To nasza wiosna</i> Wiosenne obrzędy i zwyczaje ludowe <i>Śmigus-dyngus</i> Muzyczne baśnie – audycja muzyczna <i>Witajcie w naszej bajce</i> Wolno – szybko, głośno – cicho Zegarowa muzyka – audycja muzyczna <i>W pracowni mistrza zegarmistrza</i> Na krakowską nutę <i>Lajkoniku, prowadź nas</i> Tańczymy krakowiaka Dla młodych melomanów – audycja muzyczna Hej, lato, lato <i>Smak wakacji</i>
--	--

TEMATYKA ZAJĘĆ MUZYCZNYCH W KLASIE V

Jeszcze trochę letnich wspomnień <i>Zbyt krótkie wakacje</i> Muzyka na dobry początek – audycja muzyczna <i>Świat to muzyka</i> Melodie z krzyżykiem i bemołem Jesień opowiedziana muzyką <i>Jesienny rock and roll</i> Solo i w duecie <i>O przyjaźni</i> Czar muzyki Mozarta – audycja muzyczna Instrumenty strunowe szarpane <i>Czar ogniska</i> Listopadowe tradycje <i>Pierwsza kadrowa</i> <i>Wojenko, wojenko</i> <i>O mój rozmarnie</i> Deszczowa muzyka <i>Taniec w deszczu</i> Wieczorna muzyka – audycja muzyczna <i>Maleńka gwiazdka</i> Instrumenty smyczkowe Świąteczne melodie <i>Wigilijna pastorałka</i> Muzyczne rondo Cztery pory roku	Potęga brzmienia muzyki Ludwiga van Beethovena – audycja Zimowy koncert <i>Zima</i> Wielkie bale w karnawale – audycja muzyczna <i>Ognista samba</i> Pod batutą dyrygenta <i>Wieczór w filharmonii</i> Melodie z różnych stron świata Raz wesoło, raz smutno <i>Wiosenne przebudzenie</i> Muzyczne niespodzianki – audycja muzyczna Uderz w strunę, a rozlegnie się muzyka Zaproszenie do tańca <i>Eko cza-cza</i> Muzycznie o wiosnie – audycja muzyczna <i>Żyj do przodu</i> Pokochać operę Piękno muzyki Stanisława Moniuszki <i>Prząśniczka</i> Nie taki straszny ten dwór – audycja muzyczna <i>Pan Moniuszko</i> Polskie pieśni i tańce regionalne Muzyczne pejzaże – audycja muzyczna Z piosenką na wakacje <i>Wakacje już tuż-tuż</i>
---	---

TEMATYKA ZAJĘĆ MUZYCZNYCH W KLASIE VI

<p>Na pożegnanie lata <i>To lato</i> Jeszcze raz o rytmie Muzyczna prehistoria Muzyka z dedykacją – audycja muzyczna <i>Profesor Robert</i> Muzyczne impresje na temat jesieni <i>Zaproszenie</i> Muzyka w świecie antycznym <i>Bardzo smutna piosenka retro</i> Świat fantazji i magii w muzyce – audycja muzyczna O muzyce na chwałę Boga <i>Breve regnum</i> Historia wpisana w żołnierską pieśń <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> <i>Rota</i> <i>Piechota</i> <i>Pierwsza Brygada</i> Harmoniczne brzmienie Instrumenty dęte drewniane <i>Bo on gra na saksofonie</i> Hej, kolęda, kolęda! <i>Oj, Maluśki, Maluśki</i></p>	<p><i>A kiedy spadnie śnieg</i> Renesansowe granie i śpiewanie Zima muzyczną inspiracją artystów Tanecznym krokiem po Europie <i>Zatańcz z nami, Europo</i> Organy – król instrumentów Okresowa budowa melodii Muzyka o damach i dla dam – audycja muzyczna <i>Będziesz moją panią</i> Barokowa muzyka mistrza Jana Sebastiana Bacha <i>Jan Sebastian Bach</i> Koncert na jeden instrument lub na wiele instrumentów Muzyka wytańczona na pointach – audycja muzyczna Utwory z wiosenną nutą <i>Przyjaciół deszczową porą</i> Instrumenty dęte blaszane Muzyczne arcydzieła klasycyzmu – audycja muzyczna Wariacje muzyczne Morskie opowieści - audycja muzyczna <i>Ahoj, ahoj, płyniemy pod żaglami</i> Na powitanie wakacji <i>Jest luz</i></p>
--	---

TEMATYKA ZAJĘĆ MUZYCZNYCH W KLASIE VII

<p>Wielka rodzina instrumentów <i>Tyle słońca w całym mieście</i> Romantyzm – epoka wybitnych indywidualności Głos – instrument niezwykły <i>Niech tylko ogień gra</i> Opera i dramat muzyczny Poetycko i muzycznie o jesieni <i>Jesienne marzenia</i> Zaczarowany świat operetki Muzyczne batalie – audycja muzyczna <i>Białe róże</i> <i>Marsz, marsz, Polonia</i> <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> Ukochana ojczyzna - muzyka szkół narodowych Obrazy malowane muzyką – audycja muzyczna Wybitni kompozytorzy polskiego romantyzmu Utwory w świątecznym nastroju <i>Chrystus się narodził</i> <i>Na dobry czas</i> Kolędy z różnych stron świata Poemat symfoniczny – muzyczne uniesienia – audycja muzyczna Polska muzyka ludowa Muzyka folkowa <i>Hej, szalała, szalała</i></p>	<p>Zaproszenie do tańca Niezwykli tancerze – audycja muzyczna <i>Nie zakocham się w tobie</i> Muzyka wrażeń, świateł i barw <i>Wokół nas</i> Muzyka kompozytorów Młodej Polski Jazzowe improwizacje Musical – teatr muzyczny XX wieku Polska muzyka współczesna Piosenka poetycka <i>Dni, których jeszcze nie znamy</i> W marszowym rytmie – audycja muzyczna Muzyka w kadrze <i>Ach, jak przyjemnie</i> O muzyce dla mas <i>Kwiaty we włosach</i> Galeria megagwiazd O tym, jak się zapisuje i odtwarza dźwięk <i>Chodź, pomaluj mój świat</i> Śpiewające kabarety <i>Wakacje</i></p>
---	--

V. KRYTERIA OCENY OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW Z PRZEDMIOTU MUZYKA

Przy określaniu poziomu nabytych umiejętności i stopnia opanowania wiadomości przewidzianych w programie nauczania uwzględnia się:

- poziom uzdolnień i indywidualne możliwości ucznia,
- jego wysiłek wkładany w wywiązywanie się z powierzonych zadań,
- stosunek do zajęć,
- aktywność i zaangażowanie w czasie zajęć,
- uzyskany poziom umiejętności w zakresie różnych form aktywności muzycznej i wiadomości z zasad muzyki oraz historii muzyki,
- rozwijanie własnych umiejętności i zainteresowań muzycznych,
- podejmowanie dodatkowych zadań,
- włączanie się w życie artystyczne szkoły i środowiska,
- postawę wobec wytworów sztuki i dóbr kultury.

Uczeń powinien mieć możliwość wykazania się swoimi umiejętnościami w różnych formach aktywności muzycznej. Rodzaj aktywności muzycznej powinien być elastycznie dostosowany do indywidualnych predyspozycji każdego ucznia.

Ocena powinna wzbudzać w uczniach pozytywne nastawienie do zajęć, aktywizować ich do czynnego uczestnictwa, motywować ich do rozwijania własnych umiejętności i zainteresowań muzycznych.

Podlegające ocenie osiągnięcia edukacyjne uczniów powinny być wskazówką dla nauczyciela do weryfikacji przez niego form i metod pracy.

VI. METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ I POSTĘPÓW UCZNIÓW

Elementy oceniane:

1. Umiejętności praktyczne:

- śpiew – sprawdzenie stopnia opanowania utworów wokalnych:
  - śpiewanie piosenek, pieśni, przyspiewek ludowych lub ich fragmentów w zespole klasowym, w małej grupie lub solo,
- gra na instrumentach - sprawdzenie stopnia opanowania utworu instrumentalnego:
  - zagranie utworu lub jego fragmentu na dzwonkach lub flecie podłużnym,
  - zagranie akompaniamentu rytmicznego na instrumencie perkusyjnym,
  - zagranie w zespole odpowiedniej partii instrumentalnej utworu,
- taniec – sprawdzenie stopnia opanowania kroków i figur tanecznych wybranych tańców narodowych, ludowych, towarzyskich*:
  - tańczenie solo,
  - tańczenie z partnerem,
  - tańczenie w zespole układu choreograficznego wybranego tańca,
- umiejętność aktywnego słuchania muzyki,
- umiejętność formułowania problemów, wyciągania wniosków i poszukiwania własnych rozwiązań,
- umiejętność współpracy w grupie.

2. Wiedza z zakresu kultury muzycznej:

- pisemne testy i krótkie sprawdziany wiadomości uczniów (obejmują zazwyczaj jeden zakres tematyczny). Nauczyciel sprawdza i ocenia wyniki testów i sprawdzianów zgodnie z przyjętymi kryteriami oceny poszczególnych zadań oraz zasadami oceniania prac pisemnych przyjętych w PSO,
- muzyczne ćwiczenia, quizy, zagadki,
- wypowiedzi: na temat słuchanych utworów, twórczości kompozytorów, głównych osiągnięć epoki muzycznej, wybrany temat związany z muzyką,
- przygotowanie materiałów do lekcji na określony temat.

3. Aktywność na zajęciach - oceniane jest czynne uczestnictwo ucznia podczas zajęć w rozwiązywaniu problemu, zbiorowej dyskusji, itp.

4. Praca z zeszytem ćwiczeń.

Ocenię podlega:

- systematyczność, poprawność oraz estetyka wykonywanych ćwiczeń, prac domowych,
- podejmowanie zadań dodatkowych, np. *Ćwiczenie dla mistrza*.

5. Odpowiedź ustna – oceniane są krótsze lub dłuższe ustne wypowiedzi ucznia na pytanie skierowane do niego przez nauczyciela. Oceniając na stopień odpowiedź ustną nauczyciel bierze pod uwagę:

- zawartość rzeczową, wyrażanie sądów, uzasadnianie, umiejętność formułowania myśli.

6. Praca domowa – oceniana jest praca pisemna, ustna lub zadanie praktyczne zlecone przez nauczyciela do samodzielnego wykonania w domu.

7. Stosunek ucznia do przedmiotu.

8. Praca pozalekcyjna, np.: udział w konkursach, występach artystycznych, kołach zainteresowań, pracy na rzecz szkoły i środowiska, itp.

VII. KRYTERIA OCENY OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW W SKALI OCEN SZKOLNYCH

Ocenię **celujący** otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą, a także:

- szczególnie interesuje się muzyką, posiada rozszerzone wiadomości z zakresu wiedzy o muzyce oraz umiejętności twórcze z zakresu tworzenia i ekspresji muzycznej,
- ma wzorowo zorganizowany warsztat pracy,
- jest wyróżniająco aktywny na lekcjach,
- samodzielnie i twórczo rozwija indywidualne uzdolnienia artystyczne i zainteresowania muzyczne na zajęciach pozalekcyjnych, np. w zespole wokalnym, zespole instrumentalnym, zespole tanecznym,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami w praktycznych i teoretycznych zadaniach muzycznych,
- proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy,
- prezentuje swoje umiejętności muzyczne w szkolnych i środowiskowych uroczystościach, akademiach, imprezach artystycznych,
- reprezentuje szkołę w konkursach muzycznych,
- uczestniczy w życiu kulturalnym poprzez udział w koncertach i spektaklach muzycznych.

Ocenię **bardzo dobry** otrzymuje uczeń, który opanował na wysokim poziomie zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania muzyki, ponadto:

- posługuje się w szerokim zakresie zdobytymi wiadomościami w praktycznych i teoretycznych zadaniach muzycznych,
- realizuje pomysły muzyczne rozwijając własne uzdolnienia i zainteresowania muzyczne,
- ma bardzo dobrze zorganizowany warsztat pracy,
- wykazuje dużą aktywność na lekcji,
- starannie wykonuje ćwiczenia praktyczne,
- bardzo dobrze wywiązuje się z powierzonych zadań,
- potrafi bronić swój pogląd i postawę twórczą,
- jest zawsze przygotowany do zajęć.

Ocenię **dobry** otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy w stopniu dobrym, a także:

- potrafi wykorzystać zdobyte wiadomości i umiejętności w ćwiczeniach i zadaniach muzycznych,
- stara się wywiązywać ze swoich obowiązków,
- ma dobrze zorganizowany warsztat pracy,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania praktyczne i teoretyczne,
- zazwyczaj pracuje systematycznie i efektywnie (indywidualnie i w zespole),
- poprawnie formułuje wnioski,
- dobrze wywiązuje się z powierzonych zadań,
- bierze czynny udział w zajęciach lekcyjnych.

Ocenę **dostateczny** otrzymuje uczeń, który częściowo opanował zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania muzyki oraz:

- najczęściej uzyskuje dostateczne oceny cząstkowe,
- wykonuje typowe ćwiczenia i zadania muzyczne o średnim stopniu trudności, często z pomocą nauczyciela,
- nie zawsze pracuje systematycznie,
- rzadko uczestniczy w dyskusjach i pracach zespołowo-grupowych,
- przejawia niezdecydowanie i powściągliwość w działaniach muzycznych,
- ma słabo zorganizowany warsztat pracy.

Ocenę **dopuszczający** otrzymuje uczeń, który na poziomie elementarnym opanował zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania muzyki, a także:

- z pomocą nauczyciela realizuje ćwiczenia i zadania muzyczne o łatwym stopniu trudności, nie potrafi samodzielnie wykonać działań w poszczególnych formach aktywności,
- nie pracuje systematycznie,
- niestarannie wykonuje ćwiczenia,
- niechętnie podejmuje działania muzyczne,
- biernie uczestniczy w zajęciach.
- trudno organizuje swój warsztat pracy
- nie wywiązuje się z obowiązków i powierzonych zadań.

Ocenę **niedostateczny** otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum wiadomości określonych programem nauczania oraz:

- nie przejawia zainteresowania przedmiotem oraz żadnej aktywności muzycznej,
- wyraża lekceważący stosunek do przedmiotu,
- nie opanował żadnych umiejętności muzycznych,
- jest nieprzygotowany do lekcji,
- nie prowadzi zeszytu przedmiotowego, nie uzupełnia ćwiczeń,
- nie wykazuje żadnej chęci poprawy oceny,
- wykazuje całkowitą niechęć do przedmiotu oraz pracy.

Ocena niedostateczna nie jest wynikiem braku możliwości i uzdolnień muzycznych ucznia, ale wynika z jego całkowitej niechęci do realizacji zadań edukacyjnych i lekceważącego stosunku do przedmiotu.